

ЕФЕКТИВНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Катерина Вячеславівна КОРЕНЕВА,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Корупція є однією з найбільших загроз для функціонування державних інституцій, зокрема органів прокуратури, які відіграють ключову роль у забезпеченні законності та правопорядку. В Україні, у зв'язку зі складними соціально-економічними умовами, питання запобігання корупції в органах прокуратури стає ще більш актуальним. Ефективність адміністративно-правових заходів у цьому напрямку має вирішальне значення для зниження рівня корупційних правопорушень, підвищення прозорості й підзвітності прокурорів, а також для відновлення громадської довіри до правової системи. Однак, наявні механізми боротьби з корупцією часто виявляються недостатньо ефективними, що вимагає додаткового аналізу та вдосконалення.

Проблеми адміністративно-правових заходів запобігання корупції в органах прокуратури України пов'язані з низкою системних недоліків, які впливають на ефективність їхньої реалізації. Однією з ключових перешкод є недостатня чіткість і недосконалість чинного законодавства, яке не завжди враховує специфіку роботи прокурорських працівників, що призводить до певних прогалин у механізмах контролю за їхньою діяльністю. Прокуратура як державний орган покликана забезпечувати правопорядок і підтримувати довіру до системи правосуддя, але відсутність адекватного правового регулювання послаблює ці зусилля. Однією з серйозних проблем є недостатній рівень прозорості щодо доходів і майна працівників прокуратури. Хоча законодавство передбачає обов'язкове декларування майнового стану, існує багато способів обійти ці вимоги, і на практиці виявлення порушень є складним завданням[1]. Це пов'язано із формальним підходом до проведення перевірок декларацій, коли немає належних інструментів для виявлення прихованих активів або доходів. Ефективні заходи контролю за доходами повинні базуватися на доступі до більш детальної інформації про фінансові операції прокурорів, проте чинні механізми часто не забезпечують достатньої точності та повноти таких перевірок. Іншою важливою проблемою є низька ефективність системи дисциплінарної відповідальності за порушення антикорупційних вимог. Чинні положення про відповідальність не завжди передбачають адекватні санкції, що призводить до зниження загального рівня дисципліни серед працівників прокуратури. Відсутність чітких процедур і правил покарання за корупційні правопорушення створює можливості для уникнення відповідальності, що, своєю чергою, підриває ефективність антикорупційних заходів. Додатковим викликом є обмеженість адміністративного нагляду за діяльністю прокурорів.

Система внутрішнього контролю часто не здатна своєчасно виявляти корупційні діяння через відсутність належних механізмів моніторингу та збору інформації[2]. Водночас зовнішній контроль з боку інших антикорупційних органів також стикається зі складнощами через обмежений доступ до необхідних даних або неповну взаємодію між різними структурами, відповідальними за боротьбу з корупцією.

На нашу думку, ці проблеми значно ускладнюють процес запобігання корупційним проявам в органах прокуратури, що потребує перегляду підходів до адміністративно-правового регулювання і підвищення ефективності механізмів контролю та відповідальності.

Шляхи вдосконалення адміністративно-правових заходів запобігання корупції в органах прокуратури України мають бути спрямовані на комплексну реформу існуючих механізмів контролю та нагляду, а також на розробку нових підходів, які б враховували сучасні виклики. Перш за все, важливим аспектом є підвищення ефективності системи майнового контролю за прокурорськими працівниками. В умовах недостатньо прозорої системи декларування доходів і майна, існуючі прогалини слід заповнити шляхом впровадження нових, більш жорстких механізмів контролю. Запровадження незалежного органу, відповідального за перевірку декларацій прокурорів, дозволить забезпечити більш об'єктивний та неупереджений нагляд за їхніми фінансовими активами. Такий орган має володіти повноваженнями для проведення регулярних і раптових перевірок, а також мати доступ до широкого кола інформаційних ресурсів, що забезпечить більш глибокий аналіз майнового стану прокурорів. Підвищення прозорості також передбачає вдосконалення механізмів звітності прокурорів щодо їхньої діяльності. Створення обов'язкових процедур для публікації звітів про виконання професійних обов'язків стане додатковим інструментом для моніторингу їх діяльності. Це дозволить не лише підвищити рівень довіри суспільства до органів прокуратури, але й забезпечить додаткові можливості для виявлення порушень антикорупційного законодавства на ранніх стадіях. Не менш важливою є посиленна відповідальність за недотримання вимог антикорупційного законодавства[3]. Сучасні механізми дисциплінарної відповідальності часто є недостатньо жорсткими або застосовуються формально. Запровадження більш суворих санкцій щодо прокурорів, які не дотримуються вимог закону, дозволить підвищити рівень відповідальності. Це може включати не тільки адміністративні, але й кримінальні покарання за серйозні порушення, що сприятиме зниженню рівня корупційних проявів в органах прокуратури. Крім того, вдосконалення адміністративно-правових заходів вимагає підвищення рівня взаємодії між різними державними органами, які здійснюють антикорупційний нагляд. Важливим елементом є забезпечення оперативного обміну інформацією між прокуратурою, Національним агентством з питань запобігання корупції, Державним бюро розслідувань та іншими антикорупційними органами. Створення єдиної інформаційної бази для моніторингу порушень та підозр у корупційних діяннях дозволить не лише скоротити час на виявлення та розслідування корупційних злочинів, але й підвищити координацію дій у боротьбі з корупцією.

Ми вважаємо, що ключовими напрямками вдосконалення адміністративно-правових заходів запобігання корупції в органах прокуратури України є підвищення прозорості системи майнового контролю, посилення дисциплінарної відповідальності, а також створення ефективних механізмів взаємодії між державними органами. Це дозволить зменшити корупційні ризики та підвищити загальну ефективність антикорупційних заходів у системі прокуратури.

Отже, ефективність адміністративно-правових заходів запобігання корупції в органах прокуратури України залежить від якості законодавчого регулювання та практичної реалізації антикорупційних механізмів. Сучасна система потребує вдосконалення, яке повинно включати підвищення прозорості діяльності прокурорів, вдосконалення майнового контролю, посилення дисциплінарної відповідальності та покращення взаємодії між антикорупційними органами. Тільки комплексний підхід до вирішення проблеми корупції в прокуратурі може сприяти підвищенню ефективності заходів та забезпеченню довіри до системи правосуддя в Україні.

Список використаних джерел:

1. Головка Б. Г. Міжнародний досвід боротьби з корупцією у правоохоронних органах. Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції. МВС України. Суми. Видав. дім «Ельдорадо». 2019. С. 67-70.
2. Лосюк Д. Г. Корупція – наслідок кризи правової культури. Особливості застосування антикорупційного законодавства: від розслідування до вироку суду. МВС України. Харків. ХНУВС. 2019. С. 97-99.
3. Орлов Ю. В. Корупція як криза соціальної ідентичності. Особливості застосування антикорупційного законодавства: від розслідування до вироку суду. МВС України. Харків. ХНУВС. 2019. С. 122-125.